

СТЕФАНЪ С. БОБЧЕВЪ

по случай

25-ГОДИШНИНАТА

НА НЕГОВАТА

КНИЖОВНА И ПУБЛИЦИСТИЧЕСКА ДЪЯТЕЛНОСТЪ.

2-Й МАРТЪ 1896 Г.

Отпечатъкъ отъ „Българска Сбирка.“

ПЛОВДИВЪ

ПЕЧАТНИЦА „ЕДИНСТВО“

1896.

2325

книжница

1924

~~III-5-45~~

II 1843

Стефанъ С. Бобчевъ

по случай 25-годишнината на неговата книжовна и публицистическа дѣятелность.

2-й мартъ, 1896.

С. Бобчевъ

БЪЛГАРСКА СБИРКА

Стефанъ С. Бобчевъ.

(Краткъ животописенъ очеркъ).

(Изъ сп. „Свѣтлина“ кн. I 1896 г. *)

На идущий 2-й мартъ г. Бобчевъ навършва 25 години отъ своята публицистическа и книжовна дѣятелность. Безъ да се влияемъ отъ политическитѣ и партизански взглядове на едни или други публицисти, ние сме длъжни да отдадемъ на г-на С. С. Бобчева оная честь, която съ перото си и съ дѣятелността си отъ твърдѣ ранна възраст е заслужилъ.

Стефанъ Саввовъ Бобчевъ се е родилъ въ градъ Елена на 20-й януарий 1853 г. Родителитѣ му — Савва Хаджи Стефановъ и Койка Юрданова Момчилова сж биле българи родомъ отъ Елена и грамотни. Баща му е билъ прѣзъ всичкия си животъ псалтъ при една отъ еленскитѣ църкви, безъ никакво вознаграждение. Неговото пѣние е било прѣкрасно и привличало много молящи се въ църквата. Савва Х. Стефановъ четялъ книги и съ духовно, и съ свѣтско съдържание, списания и вѣстници, които на онова врѣме сж се издавали на български языкъ, вжтрѣ и извънъ България.

Стефанъ Бобчевъ почналъ да се учи да чете и пише на петгодишната си възраст, като почналъ най-първо отъ Рибния букваръ и др. Прѣзъ 1867 год. той свършилъ третий классъ въ еленското училище. Слѣдъ това подъ рководството на Никифора Попъ Константиновъ той е изучавалъ отдѣлни прѣдмети: математика, френски, руски и пр. Въ сжщото врѣме той въ продължение на една година е билъ помощникъ-даскалъ на взаимното училище въ Елена.

Прѣзъ м. май и юний 1866 се появило въ Елена едно

ржкописно вѣстниче подъ название „Утро,“ подъ редакцията на младия Стефанъ Бобчевъ. Туй вѣстниче е излѣзвало и прѣзъ 1867 г. подъ сжщата редакция. То е съдържало извѣстия, новини по външната и вжтрѣшната политика, по църковния въпросъ и разни мѣстни новини. То е съдържало и фигури, съ които сж се изображавали равни чловѣчески достойнства и пороци. Прѣзъ сжщото туй врѣме Бобчевъ се е опитвалъ да напише „Повѣствование за Българитѣ.“ Ние сме виждали и двѣтѣ тѣзи книги: вѣстничето и повѣствованието.

Първия публицистически трудъ на Бобчева подъ заглавие „Сегашния нашъ языкъ,“ билъ напечатанъ въ Славейковата „Македония,“ год. V, брой 9, стр. 3 отъ 2 мартъ 1871 год., гдѣто ще каже въ началото на 19 годишната си възраст Бобчевъ се явява публицистъ и дѣйствиува като такъвъ непрѣстанно и неуморно до днесъ. Малко по-послѣ, а именно на 22-й мартъ 1871 год. се появила отъ Бобчева друга статия въ в. „Право,“ бр. 4 подъ заглавие „Нашето нежарение“ съ дидактическо съдържание. Въ брой 12 на сжщия вѣстникъ се появила трета статия „Българското позорище“ (Театръ) и т. н. Прѣзъ пролѣтъта на 1871 год. ние виждами младия дѣятелъ на книжовното поле, гдѣто излазя най-напрѣдъ съ прѣводния си разказъ: „Наводнението на Дунава,“ послѣ „Османска История“ и др. Така щото, както публицистическата, тѣй и книжовна дѣятелность на г. Бобчева се е почнжала паралелно съ разрѣшаванието на църковния въпросъ. Този фактъ е важенъ, защото както въпроса за свѣстяванието на народа ни, тѣй и направлението и духа на това врѣме, зематъ едно по-силно, по-смѣло и по-прогресивно направление. Бобчевъ е билъ редакторъ на списанието „День“, членъ на Печатарското Дружество „Промышление“ и прѣдсѣдатель на „Македонската Патриотическа Дружина.“

Когато Бобчевъ почнжълъ публицистическата си дѣятелность въ Цариградъ, между другитѣ, излазяхж вѣстницитѣ: *Право, Напрѣдъкъ, Македония* и *Вѣкъ*. На всичкитѣ тѣзи вѣстници той е билъ сътрудникъ. Освѣнъ това той печаталъ своитѣ статии въ списанието „Читалище“ прѣзъ втората му година, а прѣзъ третата — го виждами вече редакторъ на това списание. Прѣзъ 1874 г. е билъ и сътрудникъ на в. *Напрѣдъкъ*, а въ началото на 1875 г. е билъ редакторъ на основаното отъ г. П. П. Карапетровъ списание *День*, което

редактиралъ до емигриранieto си въ Одесса — май 1876 г. сир. до спиранieto му.¹⁾

По-главни отъ литературнитѣ трудове на Бобчева сж: 1) *Наводнението на Дунавъ* (1871); 2) *Съкратена История Османска* отъ M-me Furet; 3) *История на Геновева* съ притурка на една нравоучителна повѣсть Величко и Иванчо (1872); 4) *Ключътъ на науката* отъ 1883; 5) *Пжтуванието около свѣта* (1873); *Живота на Вениаминъ Франклинъ* априлъ 1874 г.; и йоще други които ние не можахми, да узнаемъ, но и тѣзи сж достатъчни за да се охарактеризира книжовната дѣятелность на г. Бобчева прѣзъ този периодъ и да го турятъ наредъ съ нашитѣ писатели.

По-горѣ се споменх, че на 17-й май 1876 г. г. Бобчевъ билъ принуденъ да емигрира въ Россия (Одесса) за да се спаси отъ прѣслѣдванията на турскитѣ власти, които отъ рано го подозирахж. Въ първата половина на 1876 год. туй подозрѣние до толкова се увеличи, щото на Бобчева оставаше само единъ исходъ: спасение отъ турското прѣслѣдвание чрѣзъ емигриране въ Одесса. Турскитѣ власти подозирахж г. Бобчева по слѣдующитѣ причини: 1) той бѣше членъ въ Българското Печатарско Дружество „Промышление;“ 2) той бѣше прѣдсѣдател на Македонската Дружина, и като такъвъ ходи да ревизира македонскитѣ училища; 3) той корреспондираше съ Любенъ Каравеловъ; 4) той се намираше подъ слѣдствие за книгата „Пжтувание около свѣта.“

Щомъ пристигналъ въ Одесса г. Бобчевъ се явилъ въ тамкашното българско настоятелство. Тамъ се запозналъ съ славянофила П. П. Соколский, редакторъ на „Одесский вѣстникъ.“ Този послѣдний далъ идеята на Бобчева да напише статията „О причинахъ болгарскихъ смуть 1876 года,“ която е била напечатана въ рѣчений руски вѣстникъ. Слѣдъ това Бобчевъ отива като доброволецъ въ лагера на Генералъ Черняевъ, който бѣше тогава на чело на доброволцитѣ въ сръбско-турската война.²⁾ Слѣдъ свършванието на войната Бобчевъ се установява въ Букурещъ, гдѣто прѣстоялъ до прѣминаванието на Руситѣ прѣзъ Дунава. Прѣзъ това врѣме той издавалъ емигрантския вѣстникъ „Стара-Планина“ — вѣстникъ за политика и книжнина, първия брой на който е излѣзълъ прѣзъ августъ 1876 г. Първитѣ му 67 броя сж излѣзли подъ редакцията С. Бѣжанъ, псевдонимъ на С. Бобче-

ва, а останалитѣ подѣ името на истинския му редакторъ С. С. Бобчевъ. Този вѣстникъ е излязълъ до прѣминаването на руситѣ прѣзъ Дунава, а сътрудницитѣ му сж били Ив. Вазовъ, Григоръ Начовичъ, К. Величковъ, П. Станчовъ и др.

Прѣзъ 1877 год. г. Бобчевъ отива въ Москва, гдѣто постъпва въ юридическия факултетъ, който свършва съ стѣпень кандидатъ правъ. Прѣзъ врѣмето на студентството си въ Москва г. Бобчевъ не е прѣстанжлъ да се занимава съ публицистиката тѣй и съ литературата, като е писалъ статии въ русекитѣ журнали и вѣстници: „Русскій Вѣстникъ“, въ Литературното прибавление на в. „Миръ“,³⁾ „Московскія Вѣдомости“, „Соврѣмненныя Извѣстія.“ Прѣзъ 1877 — 80 год. сж били напечатани въ „Русскій Вѣстникъ“ два негови разказа изъ българския животъ: „Бабушка Рада“, „Дѣвичья Скала“ и етнографическия очеркъ „Народные обычаи болгарь.“ Между друго С. Бобчевъ е давалъ въ вѣстницитѣ новини отъ България. Прѣзъ 1879 год. е излѣзла книгата „Русско-Турската Война“ отъ С. С. Бобчевъ, печатана въ Россия.⁴⁾

Слѣдъ свършването на правнитѣ науки Бобчевъ се завръща въ България и се установява окончателно въ Пловдивъ, гдѣто до 6-й септемврий 1885 е занимавалъ по редъ слѣдующитѣ служби: прѣдсѣдатель на окржното сѣдилище, членъ въ Върховното сѣдилище и директоръ по правосѣдието. Слѣдъ събитията на 9-й августъ 1886 г. С. С. Бобчевъ бѣше принуденъ да емигрира въ Цариградъ, а послѣ въ Россия. Отъ началото на 1880 год. Бобчевъ е билъ постояненъ сътрудникъ на в. „Марица“ въ продължение на двѣ години слѣдъ това се явява като редакторъ на този вѣстникъ (заедно съ г. М. Ив. Маджарова) до 5-й септемврий 1885 г. Прѣзъ сжщия този периодъ (1881 — 83) Бобчевъ е вземалъ участие въ списанието „Наука.“ Прѣзъ това врѣме г. Бобчевъ е убогатилъ нашата литература съ слѣдующитѣ произведения:

1) История на Българския Народъ, 1888 г.; 2) Кратки разкази изъ Българ. История отъ най-старо врѣме и до днесъ (второто ѣ издание е отъ 1885); 3) Краткъ учебникъ върху Българската История, на която третето издание е отъ 1885, а четвъртото отъ 1895; 4) брошура *) „За изучаването и

*) Прѣведена на руски и наградена съ сръбъренъ медалъ отъ Петербургското Географ. Общество.

събирането на народнитѣ юридически обичаи“ отъ 1883 г. (прѣпечатана отъ „Наука“), и йоще други.⁵⁾

Трѣбва да се забѣлѣжи, че слѣдъ съединението Бобчевъ е основалъ и заедно съ г. М. Ив. Маджаровъ е редактиралъ политически и общественъ в. „Новини,“ който по причина на събитията отъ 9-й августъ 86 г. е сирѣнъ.

Въ края на 1889 г. Б. се завърна въ Пловдивъ гдѣто живѣе и до сега. Най-напрѣдъ той се залови за адвокатурата. Прѣзъ 1893 г. той съ М. Ив. Маджарова почнх редактиранieto на „Юридически Прѣгледъ,“ а прѣзъ 1894 год. тѣ редактирахъ списанието „Българска Сбирка.“ Въ началото на 1895 г. двѣтѣ тѣзи списания минахъ подъ редакцията само на г. С. Бобчева.

И тъй отъ 2-й мартъ 1871 до днесъ г. С. С. Бобчевъ непрѣстанно и неуморно се занимава съ публицистиката, литературата и съ общественна дѣятелность, 25 годишнината на която се свършва на 2-й мартъ 1896.

Бѣлѣжки отъ Редакцията на „Бълг. Сбирка.“

*) Биографическиятъ очеркъ на Стефана С. Бобчевъ, който заемамъ изъ илюстрираното списание „Свѣтлина“ не е твърдѣ пълненъ, отъ фактическа страна, и май-неточенъ въ нѣкои съобщения. При все това ний го прѣпечатваме безъ никакви измѣнения, като поправяме както слѣдва нѣкои по-важни неточности, защото до сега по-пълненъ биографически очеркъ за нашия редакторъ не се е появявалъ другадѣ.

1) Вѣстникъ *День*, се редактира отъ Бобчева, съ сътрудничеството и на друга лица, до гдѣто го издаваше П. П. Карапетровъ (бр. 29). Сетнѣ, той минх въ рѣцѣтѣ на Хр. Бъчеваровъ и не се редактира отъ Бобчева, освѣнъ послѣднитѣ му априлски и майски броеве (1876 г.), които урежда пакъ същия прѣди да емигрира отъ Цариградъ за въ Россия.

2) Бобчевъ не е можилъ да иди въ лагеря на генерала Черняева, а е билъ задържанъ въ Бѣлградъ до свършването на войната, по причини не само доста интересни, но и хвърлящи извѣстна свѣтлина на тогавашнитѣ българо-сърбски отношения. Подробно за тѣзи си мисии и за стоенъето си въ Бѣлградъ Бобчевъ е писалъ и съобщилъ въ особна записка до Одесското Българско Настоятелство, та е важно да се за-

пазѣше и по-късно напечаташе това съобщение, за сега йоще неудобно да види бѣлъ свѣтъ.

3) Тукъ думата е за еженедѣлното „Литературно при-
бавленіе къ Русскому міру,“ вѣстникъ, който се редактираше
отъ генерала Черниева, а по-късно отъ Е. Раппъ и отдав-
на вече прѣстанялъ.

4) Книгитѣ „Русско-Турската война“ сж двѣ; първата е
печатана въ Букурещъ (1877 г.); другата по-пространна е пе-
чатана не въ Россія, а въ Руссе. Тя има и второ издание.
Ето съ какви заключителни думи въ първата книга се распро-
щава тогавашниятъ редакторъ на „Ст.-Планина“ съ своитѣ
читатели на 1877 г.:

Възмъ читателитѣ на „Стара-Планина.“

„Бѣше 17 Май 1876 година, когато писателятъ на тѣзи
редове остави Медицинската Академия (школа) въ Цариградъ, и
забѣгна въ Одесса, отдѣто преминя въ Сърбия и послѣ —
дойде въ Ромжния.

„Повече отъ година е отъ тогазъ. И това време, — вре-
ме на тежко емигранство, — той посвети на едно служенъе,
което бѣше много по-тежко отъ силитѣ му, млади и неопитни!
Но трѣбаше да са работи!

„Списванъето и редактираніето на *Стара-Планина*, га-
зета необходима презъ това време въ Ромжния, бѣше едно отъ
занятията му. Редактора на *Стара-Планина* презъ това вре-
ме трѣбваше да се бори не съ една прѣчка за да продължи
своето дѣло, което, слава Богу, искара до край.

„Друго време вече настаня! Издаванието на *Стара-Пла-
нина* въ Букурещъ можеше вече да престане. Ний желаяхми
на истина да дотъкмижъ поне още два мѣсеца, които ни оста-
вахъ отъ цѣлата годишнина, за добритѣ си спомощници, но
не можихми по причина на възложенното намъ печатанъе на
„*Материали за изучаванъето на България*,“ печатани по-
повелѣніето на Н. Ими. Височество, Главнокомандующия на
дѣйствуещата армия.

„Така, ний трѣбаше да се распростимъ съ публицистиката
въ Ромжния.

„Преди да оставимъ обаче Букурещъ ний намѣрихми за-
добрѣ и рѣшихми да напечатами една сбирка отъ по-важнитѣ
случки и документи на современната война. Това правимъ ний

днесъ най много за онѣзи свои малобройни спомощници, които сж били толкозь добри да ни облеснятъ чрѣзъ прѣдплащанъето на абонаментитѣ си. Тѣмъ настоящата книжка са испровожда въ подарѣкъ. А подирѣ свършванъето на войната, ний събирами материали за да издадемъ цѣлото описание на това велико събитие.

„По случай на нашето оттегляне отъ емиграционното публицитическо поприще, ний благодаримъ на всички онѣзи съотечественници, които така съчувственно са отнесохж къмъ нашето прѣдприятие.

„Поздравъ и благодарность тѣмъ!“

5) Брошурата „За събиранъето и изучаванъето на народнитѣ юридически обичаи“ отъ 1883 година не е прѣпечатвана въ сп. „Наука,“ а е отпечатѣкъ изъ това списание. Съвсѣмъ не е точно, че тѣзи брошура е прѣвеждана на руски и наградена съ сребъренъ медалъ отъ Импер. Русско Географическо Общество. Прѣведена на руски отъ българския ръкописъ е първата часть на Бобчева трудъ: *Българското обичайно право* — а именно: *За семейното право* и тоя трудъ е билъ награденъ съ сребъренъ медалъ отъ поменѣтото Общество въ 1889 година.

Прѣди дваисеть и петъ години.

(Обнародванъето на първата ми публицитическа работа).

I.

...Въ Медицинската Школа въ Цариградъ азъ постѣпихъ въ 1868 г. прѣзъ есенъта, не много слѣдъ като стигихъ въ турската столица. Сжщата година постѣпихж дваисетина българчета.

Година по-късно ний се гледахми значително намалени. Нѣкои бѣхж напустихли поради мъчнотитѣ въ изучаване турския языкъ, други — никакъ не можихж йоще изъ-първенъ да се свикнжтъ съ затворения ученически животъ. Както се знае, Военната Медицинска Школа въ Цариградъ винаги е била закрито учебно заведение, интернатъ, и всички ученици отъ гимназиялното отдѣление, както и студентитѣ отъ специалнитѣ медицински классове, се хранжтъ, обличжтъ и поддържжтъ въ учебното заведение отъ държавата.

Мъчно се живѣеше въ Медицинската Школа не само за

онѣзи, които бѣхж привикнали на воленъ животъ. Врѣмето, когато постъпихми, а йоще повече врѣмената, които настаняхж, не приковавахж твърдѣ никого на ученическия столъ... То бѣше врѣме на народо-черковната най-напрѣдѣ, а по-послѣ на политическата борба, за която всѣки младъ усѣщаше, че се вика и всѣки мислѣше, че ще бѣде полезенъ какъ може... Тогазъ нѣмаше и твърдѣ голѣмо множество „поборници“ и „дѣйци“, та, при вжтлжка, дору и ний, юношитѣ, се считахми за призвани да бѣрзати съ внасяне лептата си върху олтаря на народното дѣло.

И интересно явление! Отъ двайсетината души, които постъпихми наедно въ Медицинската Школа прѣзъ 1868 година, струва ми се, не свърши ни единъ. Едни по-рано, други по-късно, но всички напустяхми по разни поводи и причини.

И какъ можехж да се влибкѣтъ въ медицината, въ затворения животъ хора, като покойния Цавли Бобековъ, на които сърдцата буйно трѣптѣхж при всѣки слухъ за сполука въ народо-черковния ни въпросъ, които бѣхж малко-много въ течението на освободителното движение, подготвяно отъ рано въ Сѣверна и Южна България... Науката иска спокойни духове. Ученикътъ не трѣбва да взема *дѣятелно* участие въ общественитѣ и политически събития. А у насъ всички нито духоветѣ бѣхж спокойни, нито пъкъ стоехми извънъ вършилитѣ се събития.

Всѣки имаше връзка съ нѣкоя група общественни дѣятели; всѣки бѣше участникъ въ нѣкое дружество, въ нѣкое движение. Едни бѣхж членове на Българското „Читалище“ и на *Македонската Дружина* при него, — двѣ учреждения които тогава по онова врѣме групирахж около си най-свѣтлиѣ, идеални и неуморими труженници за свѣстяването на цѣлокупната ни татковина. Други бѣхж членове на Печатарското Дружество „Промышление“, скромно учреждение, основано по инициативата на П. П. Карапетрова, което на врѣмето си принесе не малко полза и на книгата и на обществото ни. Трети се знаяхж и сношавахж съ Любена Каравеловъ, съ Хр. Ботевъ, съ Гѣлабъ воевода и съ други отъ революционитѣ дѣйци, укривахж ги, помагахж имъ и се готвѣхж при единъ даденъ моментъ да зарѣжжѣтъ и школа, и книга и да тичахт въ Балкана, или гдѣто вече ги повика патриотическия гласъ на революцията...

И за да видите, че времето бѣше неблагоприятно за мирно и тихо учение ще спомнѣм обстоятелството, че въ нашата школа се четѣхъ редовно революционнитѣ издания на Раковски, Войникова, Любена и Ботева („Горски Пѣтникъ,“ „Дунавска Зора,“ „Свобода,“ „Независимостъ“ и „Знаме“). За да си кажемъ правото, необходимо е да прибавимъ, че имаше между насъ и юноши, които асѣ не обичахъ твърдѣ книгата и които мислѣхъ, че може лесно-лесно да станѣтъ medici. Но тѣ бѣхъ малцина и скоро напуснахъ. Мнозинството се отвлечаше отъ ученическата си работа, защото го бѣше охванѣло оня свещенъ огънь за патриотически ламтения: да се работи за България, за нейното свѣстяване и освобождение!

Сега, когато богатата държавна транеза йоще по-богато на-сища и млади и стари отъ общественитѣ дѣйци; когато безъ пѣтни и дневни, безъ плати и възнаграждения не се прави нищо; сега, въ днешно време, май е мѣчно да се разбере онѣзи идеална епоха, която имаше за видни общественни дѣйци: Илариона Макариополски, Антима Видински, Авксентия Велешки, Г. Кръстевичъ, за публицисти—Петко Славейкова, Тодоръ Икономова, Лазаръ Йовчева, Архимандритъ Григория (сега Доростолочервенски митрополитъ Високопр. Григорий), Иванъ Найденовъ; когато търговцитѣ дѣдо Хр. Тѣпчилещовъ, Бр. Гешеви, Добровичъ, Г. Моравеновъ, К. Мариновичъ и други конкурираха съ народнитѣ поборници въ проявление на патриотическа дѣятелностъ; когато на чело на революционната журналистика се бѣхъ изсочили великани като: Любена Каравеловъ и Хр. Ботева...

Тѣзи епоха и дѣлата на нейнитѣ знаменити дѣйци пълняше атмосферата съ чаровни звукове, които сѣкашъ викаха и на студентитѣ:

„Оставете вне мирнитѣ ученически стаи; свободата на България не ще учение, не ще молитва, а иска работа и мотика...“

И тѣзи чаровни звукове бѣхъ причината, гдѣто моитѣ другари напустяхъ безъ време медицинската школа...

Да поменѣмъ нѣколко имена: Савва Муткуровъ, сега покоенъ, бивши воененъ министръ; Павли Бобековъ, единъ отъ главнитѣ герои на освободителното движение прѣзъ 1876 г., поминѣ се въ Търново слѣдъ освобождението; Д. Мариновъ, познатъ учителъ, писателъ и етнографъ; учителътъ Карановъ; учит. Д. И. Ковачовъ, сега, чини ми се, мирови съдия; Д. Мавродиевъ отъ Сливенъ, умрѣлъ; Хараламби Мариновъ, сега

стенографъ ; Филипъ Цаневъ отъ Руссе, бивши народенъ прѣд-ставитель, а отъ другитѣ по-късно постъпивши, А. Шоповъ, редакторъ на в. *Новини* — всички тѣзи напуснххх безъ врѣме, кой по-рано, кой по-късно.

Между съученицитѣ си съ Д. Маринова азъ се запознахъ най-отблизу йоще при встъпването ни въ училището. Ученикъ на Н. Първановъ отъ Ломъ, възпитанникъ на К. Пишурка, Д. Мариновъ бѣше отъ насъ малко по-възрастенъ, по опитенъ, по-знающъ и по-отворенъ. Ентузиастъ и горещъ любителъ на науката бѣше Мариновъ йоще тогавъ ! Не се минж много, слѣдъ като се настанихми въ школата, той подкачи да агитира да сми си направяли едно ученическо дружество за самообразование. Той се обърнж къмъ нѣкои отъ студентитѣ отъ горнитѣ курсове и поиска тѣхното съдѣйствие. Но тѣ бѣхх твърдѣ прѣдпазливи. До колкото помнж, казвахж, че „турцитѣ не даватъ“ и че „началството можело да се разсърди.“ Но тѣй или инѣкъ, а всички старания на Маринова останххх суетни.

На втората учебна година, (1869—70) ний се усѣтихми йоще по у дома си. Единъ день Д. М. идва при мене :

— Знаешъ ли, братенце, казва ми, азъ какво намислихъ ?

И азъ напрѣгнахъ внимание.

— Ний дружество можемъ да си направимъ и сами, безъ голѣмитѣ.—Голѣмитѣ бѣхх : Мосъо Пьеръ, Пюскюллиевъ, Рачевъ, К. Догановъ, Ив. Стойковъ и други.

И Мариновъ, комуто азъ казвахъ бае Митку или просто Митку, се впуснж да ми обяснява съ увлечение какъ да си съставимъ и на какви основи да си поставимъ дружеството. Той бѣше приготвилъ и единъ уставецъ, който ми прочете.

Слѣдъ извѣстни отъ моя страна бѣлѣжки и поправки, отъ които Митку прие нѣкои, и отхвърли други, ний се свикахми и първий петѣкъ — день празниченъ за турчетата ученици, — конституирахми нашето първо ученическо дружество. Не помнж хубавѣ кои какво бѣхх въ настоятелството му ; но, чини ми се, че бае Митка избрахми за прѣдсѣдатель, мене — за подпрѣдсѣдатель, а Бобековъ за секретаръ.

Йоще въ първото засѣдание ний се задѣлжихми да приготвимъ по „нѣщо“ за четене и разискванье. Това „нѣщо“ се зовѣше по тогавашному *сказка* — название, което си бѣше добило солидно право на гражданство въ языка ни, па и—

отъ тогазъ на сетиѣ не можѣ да се замѣсти съ нѣкоя по-подходна и цѣлесходна дума. По-рано се чуваше думата „сказанье“, но тя бѣше специална за черковнитѣ проповѣди или сказаніята. Колкото за „сказката“ това бѣше пакъ сказанье, но не черковно, а мирско.

Въ началото на 1871 година и азъ четохъ прѣдъ другаритѣ си една малка сказка. Тя имаше за прѣдметъ: Очистванъето на българския языкъ отъ чуждици и несвойщини, или отъ думи, заети изъ френски, гръцки, турски язици, които грозятъ хубавата ни народна дума. Въ тѣзи моя сказка азъ поддържахъ слѣднитѣ положения: имами ли българска дума подходна и изразна за нѣкое понятие, тя и само тя да се употрѣби; нѣмами ли я, да прибѣгнемъ до старобългарския, славянски языкъ или же до нѣкое друго славянско наречие, като гледами да заемемъ думата отъ тамъ, гдѣто тя има най-много българска прилика — по корень и форма; че, най-послѣ, ако и тамъ ж нѣма, само тогазъ да „ковемъ“ нови думи или да заемамъ чужди...

Но тукъ не е въпроса нито за моя ученически трудъ, нито за неговото достоинство. Вий ще видите обаче веднага, защо азъ захващамъ отъ тѣзи сказка, която не слѣдъ много взе формата на една статья, първата моя публицистическа работа.

II.

Бай Митку бѣше виновника, който извика тѣзи метаморфоза въ моя трудъ. Ентусиасть, какъвто си е и до сега, когато има най-малката причина да се радва, той искрено и горещо ме похвали — убѣждавайки ме, че моята сказка била много сполучена и че тя неспрѣменно трѣбвала да се обърне въ статья, па и да се занесе и даде за напечатване въ дѣдовата Славейкова „Македония.“

Бай Митку ме увлѣче. Азъ приехъ първата часть на неговото прѣдложение и моята сказка въ нѣколко часа бѣше вѣстникарска статья, носяща насловъ: *Сегашниятъ нашъ языкъ.*

Не тѣй лесно бѣше обаче да се съглася на втората часть отъ Митковото прѣдложение...

Да идж при дѣда Славейкова и да му занесж моя слабъ трудъ... Да смѣж да се явж и да му кажж, че назначавамъ този си трудъ за печатъ... Да държж да го молж за да да-

де мѣсто на тѣзи моя първа, ученическа работа въ вѣстникъ „Македония.“!...

Азъ прѣкарвахъ прѣзъ главата си тѣзи мисль съ размѣсени чувства отъ нерѣшимость, колебание и даже съ нѣкакъвъ страхъ. Ами, ако ми се изсмѣе въ очитѣ? Ами, ако ми каже: „ти, момче, я си гледай уроцитѣ! — сега чети, чети, чети, па до-ще врѣме и да пишишъ!“ Не щѣше ли да има право дѣдо Славейковъ? Ами ако ми я дръпнѣше йоше по-откровенната, „право, куме, та въ очи,“ йоше по-силната, като ме срѣже съ таквозъ едно поучение: „ти, братъ, не си за тѣзи работа; не ще стане нищо отъ твоя трудъ; хичъ баремъ не си губи врѣмето съ писателски опити...“ Ей-на, отъ туй най-много ме бѣше страхъ; ей-това не желаяхъ да чуж отъ уста на единъ обаятеленъ и популяренъ въ публицистиката авторитетъ, какъвто бѣше за всичко тогавъ, учаще се поколѣние П. Р. Славейковъ.

Азъ го вече познавахъ. Първи пхтъ бѣхъ го видѣлъ въ Търново прѣзъ пролѣтѣта на 1868 година.*)

Туй обстоятелство — познаванъето ми съ П. Р. Славейкова, ми придаде малко куражъ.

Ето защо най-послѣ азъ се прѣстрашихъ. Ще идж, рекохъ си, па каквото ще да става. Чакъ толкозъ ли има мѣсто за смущение и боязнь? Единъ великъ човѣкъ трѣбва да бѣде и единъ добъръ човѣкъ. Ако ме срѣже даже, пакъ ще извлѣкж полза отъ срѣзванъето му. Ще си знамъ силитѣ... А може и никакъ да не ме срѣже. Той бѣше за мене толкозъ ласкавъ, привѣтливъ и насърчителенъ, когато му се прѣдставихъ въ Търново!

Сега, дѣдо Славейковъ живѣеше въ Стамбулъ, въ оня кварталъ, който меже да се нарече *български* и гдѣто сж наредени: Балкапанъ, Чорапчи-Ханъ, Шейхъ-Даудъ-Ханъ и други, обитаеми все отъ български търговци и занаятчи. Собствено Славейковъ живѣеше въ Киремидъ-Махала, надъ Фернеръ, но работѣше въ печатницата на „Македония“ — не далечъ отъ Балкапанъ, въ квартала Тахта-кала.

И въ сѣбота на 6 февруарий 1871 година, когато споредъ реда на училището, ни пустнѣхж за недѣлята, азъ при вечеръ се озовахъ въ тѣзи мѣстность.

Съ голѣмо смущение въ душата си и съ ржкописа на моята първа статия въ ржката си, възлазяхъ азъ по стѣпалата

*) Гл. „Б. Сб.“ II, I. „Първото ми запознаванъе съ П. Р. Славейкова.

въ Печатницата на в. „Македония“... Встѣпихъ въ самия салонъ на печатницата. На едната страна, чини ми се, сѣверната, дѣдо Христо Паничковъ, съ командованитѣ отъ него словослагатели, редѣше прѣдстоящия да се появи брой на в. *Македония*. Той ми се мѣрихъ най-напрѣдъ въ този храмъ, отъ гдѣто на недѣлята единъ пѣтъ публицистътъ-трибунъ на България испроваждаше своето горещо слово, будѣше съзнанието, защищаваше народнитѣ права, учеше всѣкого да ги тачи и пази, и се борѣше, борѣше се постоянно и неуморно.

Къмъ него бѣхъ обрѣхти погледитѣ на българската младежъ; той бѣше единъ отъ стожеритѣ, около които се въртѣше голѣмото хоро на българския народо-черковенъ въпросъ; той бѣше единъ народенъ дѣецъ, за мене пѣкъ сега — той бѣше оня ареопагъ, върховенъ трибунъ, който единолично безъ никакви съвѣщания щѣше да издаде присждата си: разрѣшава ли ми се да трѣгнѣхъ по пѣтя, който води въ българското книжовно поле или произнася „veto“ и вече трѣбва да се распростѣжъ съ тѣзи си мисль.

Искамъ да видѣхъ дѣдо Славейкова, казахъ азъ съ треперливъ гласъ на Паничкова, който се доближи до мене, като видѣ смущението ми.

И той ми показа западната страна въ жгѣла надъ самата стѣлба. Тамъ при една отрупана съ книги и книжа маса седѣше малко затулена свѣтлата фигура на патриарха на българската книжнина и публицистика.

Кой отъ познававшитѣ го не може си спомни неговото изразително лице? Срѣденъ рѣстъ, въздебелъ, очи остри и модри, надъ които висѣхъ двѣ вѣжди обикновенно навжсени, но никакъ не прѣчаци на добрия изразъ на неговата меланхолическа физиономия, която ставаше йоще по-симпатична отъ голѣмото му отворено чело, отъ руженината на бузитѣ му, и орловий му носъ... Коситѣ му бѣхъ вече взели да побѣлѣватъ, но нищо не показваше у него старость, напротивъ единъ добръ, смѣлъ и бегъръ погледъ, сегизь-тогизь сѣкашъ унесенъ нѣкъдѣ въ далеченитѣ и висинитѣ, придаваше свѣтлость и младина на Славейковото лице. Въ него всѣки четѣше смѣсъ отъ нѣжностъ и простота. Той и сега, както по обикновенно, бѣше облѣченъ твърдѣ скромно, въ пиджакъ самочеръ, въ панталони бозеви отъ нашевски шаекъ. Фесътъ му бѣше на масата; той седѣше гологлавъ и пишеше.

Много бѣше записанъ съ работата си, бързаше, по видимо, да даде сроченъ ръкописъ за вѣстника и едва си повдигна главата, когато го приближихъ. Поклонихъ му се и напомнихъ за себе си.

— Аа, каза Славейковъ, и той повтори фамилното ми име. Безъ повече забикалки азъ му подадохъ моя ръкописъ, вложенъ въ единъ конвертъ.

— Какво е то? попита редакторътъ на „Македония.“

— Една статийка за вѣстника — съ растреперанъ гласъ произнесохъ.

— Дайте да видя!

И той пое и раствори ръкописа, хвърли единъ бѣгълъ погледъ на заглавието, на началото, на края, и го сложи при купа други книжа и ръкописи.

— Хубаво, хубаво!

И безъ повече протегна ръка за сбогомъ. Поклонихъ се пакъ и си тръгнахъ. Не помня какъ слѣзохъ по стълбата на долу... Толковъ бѣхъ смутенъ. Що значеше това негово произнасяне? Хубаво, хубаво! Хубаво, т. е. ще се напечата. Друга смисълъ, друго тълкование нѣмахъ за мене тѣзи думи на дѣда Славейкова, помислихъ си най-напрѣдъ. О! той е толковъ добъръ, толковъ великодушенъ, разсждавахъ си азъ. Неговата присѣда бѣше: хубаво, хубаво! Немá имаше вече що да се беспокоя?

Вечерта йоще, чини ми се, срѣщнахъ Митка. Той позна по лицето ми, че съмъ веселъ.

— Е, какво!... хайръ ола... ми каза бай Митко.

И расказахъ му всичко. Добриятъ ми другаръ сѣкашъ се покърти отъ расказа ми. Азъ зърнахъ една слза на очитѣ му.

III.

Ако да чакате нѣкого, а той, да не идва, е едно мѣнение, йоще по-голѣмо е то, когато чакате едно бавяще се събитие. Особно това мѣнение се удвоява когато вий го очаквате съ голѣмо желание, но не и съ положителни надѣжди, когато въ душата ви е останяло мѣсто за бързо расколебавание, когато вий си казвате; „а може би и да не се случи.“

Въ Медицинската Школа не се получаваше в. „Македония.“ Ето защо при всѣко мое излазяние, което биваше дваждъ въ недѣлята — петъкъ и сѣбота (за въ недѣля) азъ съ нетър-

пѣние тичахъ да се справямъ да ли не се е появила моята статия. Нѣмаше я въ броя на първата недѣля, нѣмаше я въ тоя на втората...

Помислихъ си: ами ако не се напечата? Но по-вѣрно ще е, че има много рѣкописъ и едва ли скоро ще дойде реда на моята статия. И по ми се щѣше да се забави, че да се печати. За това се помъчихъ, да се успокоя. Па какво има отъ това ако закъснѣе?! Не знаяхъ ли азъ, че въ в. „Македония“ се надваряхъ да пишѣтъ толкозъ вѣщи пера — Архим. Григорий (въ началото), Тодоръ Икономовъ, Лазаръ Йовчевъ (сега Бълг. Екзархъ), Святославъ Миларовъ и други и други, та имаше доста натрупанъ рѣкописъ.

И все ми се щѣше да се убѣдя, че моя трудъ не ще пропадне. Все се връщахъ върху мисълта: „ще се забави, но не ще се забрави, не ще се захвърли!...“

На 7-й мартъ, въ недѣля отидохми съ бай Митка въ черкова на Фенеръ. Ний ходями доста редовно на Фенеръ съ него, защото, както се знае, тамъ надъ скромната Българска Черквица, срѣщу метоха, респективно — Българското Училище, — бѣше помѣщението на многозаслуженото „Българско Читалище.“ Тамъ се получавахъ всички български вѣстници, нѣкои отъ мѣстнитѣ французски и гръцки, по нѣкога се пропускахъ и нѣкои руски вѣстници и списания (*Голосъ, Отечественный Записки* и др.) Тамъ се четѣхъ скаски, разисквахъ се важни въпроси по нашето културно движение. Тамъ бѣше единъ парламентъ на българското просвѣщение, въ който често се чувахъ гласовѣтъ на П. Р. Славейковъ, Мина Пашовъ, Ив. Найденовъ, Станчо Брадински, Г. Груевъ, Т. Икономовъ, Д-ръ Стамболски, С. Становъ, Н. Бракаловъ и др.

Слѣдъ отпуски на черква, когато се въскачихми въ читалището, в. „Македония“ бр. 9-й отъ 2-й мартъ бѣше въ рѣцѣтъ ми, а очитѣ ми вече бѣхъ погълнѣли първата и втората страници, гдѣто нѣмаше нищо. . . И хичъ ти можеше ли да има нѣщо, когато азъ дирѣхъ само едно: моята статия?.. Но обръщамъ третата страница, и... ето я! *Сегашниятъ нашъ языкъ*... Моята статия: да, тя е сжщата; не може да бжде съмнѣние! Подписѣтъ ми бѣше подъ нежъ цѣлъ.

Азъ я прочетохъ съ грѣскаво внимание. Наистина тя бѣше. Никакви измѣнения, освѣнъ нѣкои граматически поправки. Бае Митко въ това врѣме ме наблюдавалъ съ вни-

мание. Позналъ, че азъ се вълнувамъ надъ моята рожба — статия, дойде при мене, зема вѣстника, прочете статията, послѣ стиснахъ ме за ржката... И слѣдъ малко ний излѣзохми на черковния дворъ.

— Видѣ ли?.. Видѣ ли? каза той щомъ останяхми сами. Въ читалището бѣше пълно съ свѣтъ и тамъ не можехми да си дадемъ свободенъ ширъ на чувствата... Не ли ти казвахъ азъ?.. Ти *све* не ме вѣрваше... продължи той. На, сега увѣри се! Ако не бѣше хубава статията, не щѣше да я хареса, не щѣше да я напечата дѣдо Славейковъ.

Азъ не знаехъ какво да му отговорѣ . . . Чинѣше ми се, че дворътъ е много тѣсенъ за двама ни, че имами нужда отъ йоще по-голѣмъ, по-широкъ просторъ. . . Щѣше ми се да тичами, да се не спирами никждѣ. . . , па, ако можехми, да хвъркнемъ-йоще по-добрѣ. Именно такава едно чувство бѣше ме охванжло: да хвъркнемъ...

И при невъзможността да хвъркнемъ, ний се качихми съ бай Митка на една варка и веслата на гърка кайкчия заплескахъ по синозеленитѣ вълни на Златния Рогъ. Затънаникахми нѣкоя пѣсенъ, не помня коя... Но и пѣсенъта не вървѣше. И пакъ възгласитѣ на Митка се зарадвахъ сега йоще шумни, йоще по-свободни и сърдечни:

— Бе брате, ти си билъ май малодушенъ човѣкъ... Азъ не ли ти казахъ... Статията ти заслужваше да се появи въ в. „Македония.“ Ти трѣбва да пишишь, да пишишь!

Не можъ прѣдаде съ думи, усѣщамъ се некадѣренъ за това, чувствата, които прониквахъ въ онѣзи моменти моето сжщество. Моята първа статия бѣ вече напечатана и то слѣдъ одобришето ѝ отъ Славейкова! Струваше ми се, че самъ дѣдо Славейковъ ме бѣ хванжлъ за ржката, ввелъ въ храма на българската книжнина, прѣдставилъ на вѣщитѣ тогава писатели и прѣпорѣчалъ за единъ отъ бѣдъшитѣ малки работници въ книжовното поле. Вѣрваше ми се, че пжтътъ за мене е вече отворенъ, че можъ да вървѣжъ по него, колко мжченъ и трѣнливъ да е той... О! Каква прѣхласнатостъ ме бѣше обзела! Азъ вече смѣтахъ, че ще можъ съ перото си да правѣж чудеса, ще пишж, ще бичувамъ злото, ще будж и азъ народното съзнание, ще вървѣжъ по стѣпкитѣ на заслужилитѣ дѣйци, ще гледамъ да принесж колкото се може повече полза на

татковината ни... Въ главата ми се вече въртѣхъ нѣколко статии по разни въпроси....

Варката ни искара на Кара-Кьой-Кьопрусу, отъ гдѣто се качихми на параходчето и заминѣхми за въ Ортакьой.

Ако на Фенерь се помѣщаваше просвѣтителния центръ — Черковата, Училището, Читалището на цариградскитѣ българи, Ортакьой бѣше резиденцията на нашитѣ владици и народо-черковнитѣ прѣдставители. Тукъ живѣяхъ Високопросвещеннитѣ Иларионъ Макариополски, Иларионъ Ловченски, Антимъ Видински, Панаретъ Пловдивски, Д-ръ Чомаковъ, Драганъ Цанковъ и други. Тукъ бѣше новоурежданата българска екзархия. Тукъ засѣдаваше въ това врѣме и Народочерковния ни съборъ, който имаше да готви Екзархийски Уставъ — тѣзи конституция на българския екзархатъ.

На Ортакьой прочее ний ходяхми почти винаги слѣдъ Фенерь, защото можехми да видимъ нѣкои новодошли българи, да узнаемъ нѣкои новини. Всѣки почти отъ ученицитѣ имаше и нѣкои близки или приятелски къщи за да се отбие и прѣкара по нѣколко часа.

Азъ отидохъ у дѣдо Илариона Макариополски; Митку — у дѣдо Антима.

У дѣдо Илариона бѣше отецъ икономъ Петръ Арнаудовъ, членъ на Българския Народски Съборъ... Когато се приближихъ, слѣдъ цалувание рѣка на Високопрѣосв. Илариона и на тогавашния архимандритъ Григория (сега Св. Доростоло-Червенски г. Григория), да цѣлунѣ рѣка на отца икономиа пошъ Петра — той ме спрѣ, стиснѣ за рѣката и на високо каза :

— Е, ами ти вече си газетаръ, а? Четохъ твоята статия за българския языкъ. И шеговито прибави : Пилетата скоро взематъ да се перятъ и да учятъ кокошкитѣ какъ се носятъ яйца... Нейсе... Това е първа твоя работа, на ли, Стефанчо?... (Дѣдо пошъ Петръ ме зовеше все съ това име...)

Азъ трѣпнахъ при първий въпросъ и засраменъ и зачервенъ отговорихъ утвърдително на вторий.

— Дѣдо Владико, благослови младия вѣстникаръ!... Четохте ли неговата статия? каза пошъ Петръ.

И Иларионъ Макариополски ми протегнѣ и подаде повторно дѣсеницата си, която азъ цѣлунахъ пакъ :

— Господъ да те поживи и благослови! бѣше неговата дума ...

С. С. Вобчевъ.

Сегашнийтъ нашъ еззыкъ.

(Заето буквално изъ в. „Македония.“ год. V, бр. 9, отъ 2-й марта 1871 год.)

Съка държава както сѣкый има за главна длъжностъ да ся грыже за бжднината си. Да са гриже за бжднината си ще каже да ся грыже за всичко туй което въздига и умножава нравственыйтъ и вещественыйтъ силы. Въздиганіето на вторытъ зависи отъ нравственното и умственно развитіе, отъ заронното божественно слънце — науката; слѣдователно, главный задаткъ и най-първата грыжа на едно правителство и народъ е да ся стареа за просвѣтата си.

Наший народъ е съзналъ отколѣ тѣзи истина, безъ да ся стрѣска отъ злобныйтъ лукавства и прѣчки на народныйтъ си врагове — Гърцытъ, допипа ся яко до нея и трѣгна прѣзъ правый пхтъ на просвѣщеніето, като има за покровитель отеческото правителство на Султаны-тъ.

Блѣскавы и радостны знакове са поевихъ и са евяватъ почти сѣкидневно на небосклона на народната ни книжнина и въобще просвѣта. Въ разны градове и села ся отварятъ нови мъжки и женскы училища, основаватъ са читалища, основаватъ ся женскы дружества, поникватъ други разны дружества, каквото *Благодѣтелното* въ столица-та, — сичкы разсадници и благонадѣжны спомощници за распространеніето на науката и просвѣтата помѣжду сичкы разряды на народа ни. Училищны събори ся заотваряхъ, различни научны и занимателны книги ся напечатахъ, и ся печатятъ, сѣкидневно, а въ послѣдне врѣме изгрѣватъ двѣ заронсны слънца изъ пазвытъ на *Българското Читалище* въ Цариградъ и *Книжечното Дружество* въ Браилъ.

При сичко туй, като притуримъ мъдросполученныйтъ изборы въ народныйтъ ни въ Цариградъ новодошлы прѣдставители, не можемъ да ся въздържимъ отъ радость и да не извыкамы ржкопленщицы: „Ей, нашый народъ са вече посъзна, съзна нуждытъ си и заедно съ туй и длъжностытъ, ето го какъ ся напруга за да прави по-бързы крачки въ пхтя на просвѣтата — едничкото срѣдство което може го изведе отъ съсипителната яма на невѣжеството, гдѣто вражеско грыцка ржка го бѣ блѣсняла. Слава и хвала му на труда, честь и похвала на водачытъ му!“

За голѣма жалость обаче нашый народъ, както и всѣкый

други, си има погрѣшкытѣ, които му прѣдставятъ голѣмы и прѣголѣмы прѣчки въ прѣдпріетый пжтъ.

Народный печатъ, който има за света длѣжность да внимава на стѣпкытѣ по които отива народа, да го прѣдпазва отъ пропаститѣ, които срѣщне и да го провожда изъ по-равенъ пжтъ, трѣбва и е длѣженъ да гледа всякъкъ за да изучва слабоститѣ и недостаткитѣ на народа и да са старе за поправяніето имъ. Ето що ма е побудило за да надращж тѣзи редове.

Една отъ най-голѣмытѣ ни недостаткы, е, нека си кажемъ правичкото, гдѣто сме горѣщи любители и смѣшны подражатели на всячко, което е чуждо. Стига да хвърлимъ единъ погледъ на съврѣменный си животъ и ще да са увѣримъ въ истинността на туй; — Ний оставямы простичкитѣ и невинны наши обичаи и ги замѣняваме съ чужды мерзостны и противонародни, прѣзирамы народнытѣ си издѣлія каквото дрѣхы и др. а тичамы да жертвуваме за чуждытѣ. Но още въ колко работи ный напущае своето народно а пламтимъ за чуждото, което ни е много по-мило и драго! Тѣзи наша недостатка въ сегашното врѣме са отразява най-много въ монитѣ вѣстници млади Българчета. Срѣщаль съмъ са и съмъ чуваль мнозина таквизи да говоржтъ че сячко което е наше было простанко и нищожно, а чуждото, на противъ, почтенно и благородно. Мнозина не погледватъ нашитѣ вѣстници, защото не пишали както Френскытѣ, Ингелійскытѣ и пр. Ако земеш да се разговаряшь съ нѣкого отъ тѣхъ, той на сѣка изговорка ще ти спомѣнава по една чужда рѣчь, много пжти безмѣстно, и безъ да я разбира, само за да ти покажи че знае хе-е-е много! Сичко туй не показва ли ясно че нашето не ни е ни мило ни свидно и че го прѣзирамы?

Нѣйдѣ тѣзи слабостъ, а нѣйдѣ и немареніето е причината гдѣто гледами нашитѣ съчиненія и преводы нашарени съ думы Френски, Гръцки, Немски и др. т.

За по добро увѣреніе на думытѣ ми земете единъ вѣстникъ или една друга книга, и на сѣка почти страница ще да срѣщнете безбройни чужды думы, и отъ день на день тѣзи думы, намѣсто да се замѣнжтъ съ наши, умножаватъ са повѣче и повѣче.

Наистина, що мыслятъ господа писателитѣ, когато пишжтъ, преводатъ или съчиняватъ нѣщо? Забравжтъ ли че народа, за когото са пише, не знае що ще каже цивилизиру-

вамъ и протестирувамъ, націоналность и либералность, симпатія и апатія и други еще много? Да ли мислятъ че народа, за когото пишѣтъ, състои отъ хора които са учили все Френскы и Немскы? Или само тѣзи, които са учили тѣзи езици, трѣба да четѣтъ книги и вѣстници? Но тогази каде остава главный задатѣкъ: обобщеніето на просвѣтата помежду сичкы разряди на народа? Кадѣ остава главната длѣжностъ на единъ писатель: да бѣде ясенъ и лѣснообразимъ въ всичко що пише? Единъ който е училъ само български що разбира отъ корпорація и организація? Или пакъ какво са ползува писателтъ като оставя и избѣгва сладкытѣ наши народны думы?

Но ще каже нѣкой: ето Френцытѣ и Руссытѣ, и други еще много са употрѣбили странны думы, та ный защо да не употрѣбимъ! — Френскый языкъ, въ възражданіето си, са видѣлъ съвсѣмъ бѣденъ, както и си е отъ кѣмто думы, и той са принудилъ да прибѣгне за помощъ до грѣцкый и др. А Русскый отъ день на день са труди за да са поочисти отъ досега употрѣбенитѣ странны думы. — Какво бы казалъ нѣкой за една мома, която при сичкытѣ си дрѣхы и украси, или ако нѣкой недостигнатъ, майка ѝ сестритѣ ѝ гы иматъ, а тя като прѣзира сичкы тѣхъ, отива при инородната си съсѣдка и ѝ проси на заемъ отъ нейнытѣ дрѣхы и украси?

Нашето поведеніе, смѣхъ да кажѣ, е сщцото като на тѣзи млада мома. Езыкътъ ни е единъ отъ най-богатытѣ по рѣчи; много врѣменното заедно живѣніе и тѣсни сношенія на нашый народъ съ Турцытѣ сж причины гдѣто е приелъ много думы, които му са станали като свойственны; сщцото е и съ нѣколко грѣцки рѣчи, които употрѣбяваме. Но имама много страны които са очистены отъ тѣзи зараза гдѣто думы чисти като бисеркы са произнасятъ отъ устата на населеніето, гдѣто е пълно съ съкровища нераскопавани или съвсѣмъ малко поразровены, но ный гы прѣзирама и ся допиивама до чуждытѣ. Ако бы че са намѣрятъ нѣкой думы които никакъ немама можемъ да са притечемъ до свойственната гжкавина на языка си за съставяніе на коренны нови или сложни, или до сестрытѣ на нашый (языкъ) Русскы, Чешкы, Сръбскы и пр. И само когато не можимъ намѣри нѣкоя дума въ языка си, нито можемъ я състави, а сичкы други славенскы нарѣчія употрѣбили странна на нейно жѣсто; тогази тя може да са приеме въ оградата на языка ни.

Очистваніето на страннитѣ думы не е никакъ трудно, както съставяніето на общъ писменъ езыкъ или както на обща писменница, и не иска много врѣме. Стига само напишѣтѣ учены, които оцѣняватъ най добръ тѣзи народна нужда, да даджтъ по голѣмко вниманіе когато пишжтъ, служащи са съ толкози то средства които образованитѣ времена ни са до- ставили, и ный ще видимъ въ малко врѣме че езыка ни са очистилъ и станалъ по лесновразумителенъ.

Макаръ много слабъ и недостоинъ да са показвамъ, но едно голѣмо желаніе за да са земе подъ внимание този пред- метъ ма е накарало за да напишж горнитѣ редовце, като ви умолявамъ, Г-не Урѣднице, да ги вмѣстите въ почитаемый си вѣстникъ, като оставямъ вамъ, и на сичкы учены да го раз- гледатъ по обширно.

Особенно пакъ умолявамъ Г-да Урѣдници на народнитѣ ни листове и списателигѣ отъ поврѣменнитѣ ни списанія да гледжтъ колко са може да бжде писано то имъ чисто отъ та- ккви думы и слогътъ имъ по лесновразумителенъ, като по- размыслатъ че сѣкаквы хора четжтъ писаното имъ.

Ц-градъ, 1871 Февр. 6.

Стефанъ. С. Бобчевъ.

Книжовни и публицистически трудове

на

СТЕФАНА С. БОБЧЕВЪ

1871—1896.

I. Книги оригинални и прѣводни.

1) *Наводнение на Дунавъ.*¹⁾ Разказъ. Прѣв. отъ френски (Шмидтъ). Цариградъ. Издание на Бълг. Печатарско дружество „Про- мишление.“ Печатница на в. „Македония.“ 1871 г. Стр. 48 на обик. 8-ни.

2) *Съкратена Османска история*, отъ появяванъето на осма- нитѣ и до сега, включително врѣмето на паданъето на бълг. царство. Прѣведена отъ съчпненіето на *M-me Furet* и допълнена на нѣкои мѣста съ изводи отъ историята на Хаммера. Ц.—гр. Издава Бълг. Печат. Др. „Промишление“ 1871. 8^о.

3) *Историята на Геновеа*²⁾ съ притурка една нравоучителна повѣсть *Величко и Иванчо*. Прѣв. Издава Бълг. Печат. Држ. „Про- мишление“ Ц.—гр. 1872. Печат. на в. „Македония“ IV+118 стр. 8^о.

4) *Ключътъ на науката или всѣкидневнитѣ явления въ при-*

^{1) 2)} Двѣтъ тия отпечатани наскоро въ второ издание безъ знаніето на прѣводача имъ.

родата, пояснени отъ д-ра *Б. С. Брюера*. Прѣв. отъ френски. Ц.—гр. Печат. на Карапетровъ и др. 1874, стр. 384+VI. Гол. 8°.

5) *Плътване около свѣта*. Прѣв. отъ френски (то е по-право една компилация). Издава Бълг. Печат. Друж. «*Промышление*» Ц.—гр. Печат. на П. Карапетровъ и др. 1874. 12°. 320 стр.

6) *Живота на Вениаминъ Франклина*. Отъ М. Минье. Прѣв. отъ френски. Изд. Бълг. Печ. Дружество «*Промышление*». Ц.—гр. Печат. на П. Карапетровъ и др. 1874. 8°. VI+169 стр.

7) *1877. Русско-Турската война*. Отъ редакцията на «*Стара Планина*». Букурещъ. Въ печат. на «*С. Планина*». Стр. 60+II. in 16°.

8) *Русско Турската война (1877—1878)*. Очерки и разкази. Посветена на младата българ. войска. Руссе. 1878. Стр. 192. 8°.

9) *История на българскій народъ*. По д-ра К. Иречка. Съставена за срѣд. училища, споредъ програмитѣ въ България. Издание и печатъ на Хр. Г. Дановъ въ Пловдивъ, София, Русчукъ. 1881. Стр. 296 на гол. 8-ни.

10) *Краткъ учебникъ върху Бълг. История* отъ най-старо врѣме и до днесъ. За начални и срѣдни училища, споредъ програмитѣ въ Българско. I издание на Хр. Г. Дановъ. Пловдивъ. 1882 г. Стр. 114+VI. 8°. Последнѣйото, четвърто прѣработено издание отъ 1895. 135+II. 8°.

11) *Кратки разкази изъ Българ. История* (отъ най-старо врѣме и до днесъ). Учебникъ за началнитѣ училища, споредъ прогр. въ Българско. 1883. Издание и печатъ на Хр. Г. Дановъ. Пловд. Стр. 64. 8°.

12) *За събираньето и изучаваньето на народнитѣ юридически обичаи*. Препечат. отъ сп. «*Наука*». Пловдивъ. 1883. Стр. 26.

13) *Р. Жинзифовъ*. Животописенъ и книжовенъ очеркъ. Прѣпечатъкъ отъ сп. «*Наука*». Пл. Областна печатница. 1883 г.

14) *Свети равноап. Кирилъ и Методий*, за споменъ на хилядогодишн. отъ св. Методия. Пл. 1885.

15) *Письма о Македонии и Македонскомъ вопросу*. Спб. 1889. Стр. 84 на гол. 8-ни.

16) *Нѣколко думи за българското обичайно право* (съ прибавка: началото отъ Сборника на бълг. юридич. обичаи). Пл. 1893. Гол. 8°. Стр. 32+16.

17) *Прѣгледъ на българскій печатъ (1844—1894)*. (Пом. въ Юбилейний Сборникъ по случай 50 годишнината на Бълг. журналистика). Стр. IV+116. Пловд. 1894 г.

18) *Политическитѣ ни прѣзрѣшения* и програмата на нашата партия. Пловд. 1894, стр. 48.*)

*) Ето показалецътъ на нѣкои отъ отзывитѣ на нашия и чуждий печатъ върху трговецъта на С. С. Бобчевъ.

За «*Плътване около свѣта*»: «*Вѣкъ*» год. I, бр. 3. — За «*Османската История*»: Читалище год. II, кн. 16, стр. 754—756. — Върху «*Ключътъ на науката*»: 1) «*Право*», год. VIII, бр. 15, стр. 4; 2) «*Напрѣдъкъ*» год. IX, брой 2; 3) «*Вѣкъ*», год. I, бр. 26; 4) «*Читалище*», год. III, кн. 11, стр. 105 (съобщение); 5) «*Читалище*», год. IV, кн. 13, стр. 370—471. — Върху «*Живота на Франклина*»: 1) «*Вѣкъ*», год. I, бр. 51, стр. 4; 2) «*Знание*», год. I, бр. 3 стр. 46—47. — Върху «*Краткий учебникъ по Бълг. История*»: «*Марица*»,

II. Вѣстници и списания, въ които е вземалъ участие С. С. Бобчевъ като сътрудникъ.

А. Български.

- 1) *Македония*. В. Ц.-гр. 1871—72.
- 2) *Право*. В. Ц.-гр. 1871—1874.
- 3) *Напрѣдъкъ*. В. Ц.-гр. 1874—1876.
- 4) *Вѣкъ*. В. Ц.-гр. 1874.
- 5) *Читалище*. Сп. Ц.-гр. 1872—1874.
- 6) *Марица*. В. Пловдивъ 1880—82.
- 7) *Наука*. Сп. Пл. 1881—1883.

Б. Руски.

- 1) *Одескій Вѣстникъ*. В. 1876—77.
- 2) *Московскія вѣдомости*. В. 1878—1889.
- 3) *Русскій Миръ*. В. 1879—80.
- 4) *Современныя извѣстія*. В. 1879—80 г.
- 5) *Новое Время*. В. 1880.
- 6) *Варшавскій дневникъ*. В. 1887—80.
- 7) *Русскій курьеръ*. В. 1887—89.
- 8) *Новороссійскій телеграфъ*. В. 1887—89.
- 9) *Извѣстія Славян. Благотвор. Общества*. Сп. 1888—89.
- 10) *Славянскія извѣстія*. Сп. 1889.
- 11) *Русскій вѣстникъ*. Сп. 1879—80.
- 12) *Историческій вѣстникъ*. Сп. 1888.

III. Вѣстници и списания, които е редактиралъ С. С. Бобчевъ.

- 1) *День*, год. I. Сп. Цариградъ. 1875.
- 2) *Читалище*, год. IV. Сп. Цариградъ. 1874.
- 3) *Стара-Планина*, год. I. В. Букурещъ. 1876—77.
- 4) *Марица*. В. Пловдивъ. 1882—1885 год.
- 5) *Новини*. В. Пловдивъ. 1886.
- 6) *Юридич. Прѣгледъ*. Сп. Пловдивъ. 1892—96.
- 7) *Бълг. Сбирка*. Сп. Пловдивъ. 1895—96 г.
- 8) *Стара-Планина*. В. Пловдивъ. 1895.

V, 418, 421, 422, 425. — Върху „*Жинцифовъ*“: 1) „Периодическо списание,“ год. IV, (1883) стр. 158—162; 2) „*Марица*,“ год. VI, 1883) бр. 483. — Върху „*За събирането и изучаването на народ. обичаи*“: Библ. бѣлѣжка отъ профессора А. Борзенко въ „*Московскія вѣдомости*“ 1883, № 217. (Прѣв. въ „*Марица*,“ год. VI, бр. 518). — Върху „*Нѣколко думи за българското обичайно право*“: Въ „*Bulletin de Legislation comparée*“ 1894 № 3. (прѣв. въ „*Бълг. Сбирка*“ год. II, 2 кн.)—За „*Писма о Македоніи*“: 1) Срби у Маѣдоніји и у Јужној старој Србији или Одговор г. С. С. Бобчеву написао Милојко В. Беселновић, прештампано из „*Српства*.“ Београд. 1888. (Една отъ сръбскитѣ брошюри, що се поивихъ по поводъ на „*Писмата*.“)

IV. По важнитѣ работи на С. С. Бобчевъ, печатани въ разни вѣстници и списания.¹⁾

А. ВѢСТНИЦИ.

Въ в. „Македония“: първата статия — Сегашниятъ нашъ езикъ V, бр. 9.

Бѣлѣжка. Поради нѣмане подъ рѣка „Македония“ нѣколко статии напечатани съ подписа и заглавнитѣ букви отъ името на автора не можихми да помежемъ тукъ.

Въ „Право“ (1871—74).

Година VI.

1) Нашето немарение, бр. 4; 2) Бѣлг. позорище. бр. 12.

Година VIII (1873).

1) Участьта на труженницитѣ въ книжовното поле бр. 2; 2) Македония и македонската дружина (?) 13 и 14; 3) Изъ пжтнитѣ ми впечатления. Редъ писма изъ Македония и Сѣверна Бѣлгария печатани въ VIII год. броеве: 19, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30; 4) Шарлатанитѣ хекими бр. 26; 5) Бѣлг. Печатар. Дружество „Промышление“ (подпис. псевдонимъ В. С. Славкинъ.) бр. 27; 6) Бѣлгарска взаимность бр. 13.

Въ в. „Напрѣдѣкъ“ (1874—1876).

Година IX.

1) Сѣрадователно писмо. Стойковъ (псевд. I бр.) Книжовнитѣ вѣсти прѣвъ цѣлата тѣзи IX година (по-послѣ: книж. и наученъ отдѣлъ отъ бр. 11; 2) Да се дружимъ бр. 6; 3) „Не ни бива“ бр. 7; 4) За нашитѣ млади 8; 5) Вѣседа. Къмъ нашитѣ моданки 9; 6) Най-първата ни потрѣба, 10; 7) Разговоркитѣ на Звѣздана (псевд.): I На добъръ часъ (10); II. Проповѣдъ (11); III. Що е това разговорка. Програма. Нашитѣ наредители, възразители, и поети (бр. 12); IV. Завръщанието на моитѣ пощаджи. Новини (14); V. Баба Гавра се завръща безъ врѣме. Нѣкои потайности отъ по-важната часть. Мировомазаното чадо и чернитѣ фигури. Демагогията (15); VI. Мировомазаното чадо (16); 8) Отъ най-потрѣбното за народа *** 12, 14; 9) Ужасна нощъ (разказъ изъ нар. животъ (15—17); 10) Пошъ Шейтанъ, разказъ пом. въ 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27; 11) Периодич. спис. на Бѣлг. Книж. Дружество (псевд. Стойковъ) 19; 12) Поврѣменното списание „Читалище“ (псевд. Стойковъ) 22; 13) Пакъ за Периодич. спис. на Бѣлг. Книж. Дружество (Стойковъ) 23; 14) По поводъ на новата година бр. 23, 24, 26; 15) Гарибал-

¹⁾ Настоящитѣ списъкъ страда отъ голѣма непълнота въ нѣкои свои мѣста поради нѣманieto на рѣка много отъ вѣстницитѣ и списанията (особно рускитѣ) въ които С. Бобчевъ е писалъ. Въ тоя списъкъ при това не влизатъ много отъ дребнитѣ негови газетни статии, съобщения, антрефилета, книжовни вѣсти и разни други въ списанията и вѣстницитѣ, които е самъ редактиралъ или е вземалъ въ тѣхъ участие.

ди въ Римъ. 28; 16) Знание, издание за наука и литература (псевд. Стойковъ) бр. 28; 17) Едно сравнение бр. 33; 18) Какъ стоимъ ний, бр. 38—39.

Година X.

1) Дѣдо Стоянь, разказъ, бр. 69; 2) Дамянъ обѣсникътъ, (разказъ на една бабичка) 71, 72, 73, 74; 2) Солидарность, X, 75; 4) Добрѣ дошла 1876 г., 75; 5) Съврѣменната наука (и икономич. въпросъ, 76; 6) Единъ погледъ назадъ, 77; 7) Най-великото дѣло на нашия вѣкъ, 78; 8) Политиката, 79; 9) Наука за всички, 79; 10) Старитѣ и младитѣ 80; 11) Дваръ-Бекирски заточеници, 81; 12) Избирателната борба, 82; 13) Кавалтъ отъ Батя (псевд.)—фейлетони. № 1. Съдържание: Втората година. Репертуарътъ по всѣкидневнитѣ новини и пр. бр. 82; № 2. Съдържание: Заговѣзнитѣ въ Цариградъ.—Маскаритѣ.—Развлечения и вѣстници.—Прѣдставление на „Потемкина“ и на „На сила оженване.“ бр. 90; 14) Правдинитѣ на членовѣтъ въ меджлиситѣ. 83; 15) Ний и чуждата политика. 84; 16) Книжнина. За лѣтоструя. 84; 17) Сиромашията и шиянството. 85; 18) Подиръ реформитѣ. 86; 19) Чуждитѣ цивилизатори. 87; 20, Христосъ въскресе! 88; 21) Подиръ Великъ-день. 89; 22) Английското общество. 90; 23) Самодивата или Австрийцитѣ въ Венеция, (истор. повѣсть, прѣводъ) X, бр. 91.

Въ в. „Вѣкъ“ (1874—75).

Година I.

1). *Кога ще станемъ ний хора?* отъ Батя (псевд.)—редъ фейлетонни статии пом. въ брейве: 34, 35, 36.

2). *Кавалтъ* отъ Батя (псевд.)—фейлетони: а) Вѣсть отъ Батя. Законътъ на природата.—Книжарски умъ.—Цивилизацията въ дѣвич. училища.—Источно врѣме.—Духовнитѣ проповѣди. (бр. 39); б) Такива сми ний!—Ижтникътъ ходжа-даскалъ.—Малка распря съ една госпожа (бр. 41.)

Въ „Стара-планина“ (1876—77).

Освѣтъ въсвѣтитѣ уводни статии:

1) Отъ Одесса въ Бѣлградъ (попѣтни писма) помѣствани въ бр. 3, 4, 5, 6, 7; 2) Възраждане и теоритѣ му (подемич. статия върху въпроса независимо княжество ли или реформирано мѣстно управление да бѣде освободена Бѣлгария) бр. 16, 17, 18, 21; 3) Листенца отъ дневни записки, фейлетонъ отъ Графъ Буки (псевд.) бр. 47, 55; 4) К. И. Жинзифовъ. бр. 58.

Въ „Марица“ (1880—1885).

Прѣвъ врѣме на сгрудничеството: Отъ 1880 (октомври) до 1882 всички неподписани статии и съобщения отъ „Славянския отдѣлъ.“ Послѣ: 1) Дѣло върху убийството на г-жа Скобелева (юридическо-сѣдебни бѣлѣжки) III, 229, 230, 232, 237. 2) Върху сѣдопроизводството и законитѣ у насъ (юр. сѣд. бѣлѣжки) г. III, 239. 3) Бюджетътъ по сѣдебната часть, III, 241. 4) Подиръ сказката. III, 246. 5) Неподписанитѣ сѣдебно-юр. бѣлѣжки.

Нѣкои отъ уводнитѣ статии въ „Марица“ прѣзъ врѣме на редактиранieto и отъ Бобчева (наедно съ Маджаровъ) отъ началото на 1882 г.

Година V (1882).

1) По процесътъ на Гито. 353 бр.; 2) За нуждата отъ законъ за поборниците. 354; 3) За гласността на правителственитѣ мѣтропріятия. 356; 4) Върху приготвянето на гражданското и криминално сѣдопроизводство. 358; 5) За Кривошиятското въстание. 359; 6) За парастаса отъ тригодишнината отъ смъртта на Любена Каравеловъ 360; 7) За участковитѣ кметове или за мухтаритѣ 361; 8) Пакъ за въстанието въ Кривошия. 361; 9) Значението на 19 февруарий за Българитѣ. 362; 10) За необходимостта да се обнародватъ рѣшеніята на върховното сѣддилище. 364; 11) Нужно е да помислимъ за Македония! 365; 12) По провъзгласяването на сръбското княжество за кралство и послѣдствіята отъ него. 366, 367, 371*); 13) За биянето на ученици отъ учители. 368; 14) За прѣмѣстимостта на сѣдниците. 369; 15) Облачатъ на политическия небосклонъ. 370; 16) За министерството на Трикупи. 372; 17) Уроцитѣ отъ черковнитѣ пѣния по Великъ-денъ. 373; 18) За образованието на жената, 375; 19) Врѣменниятъ миръ въ свѣта. 376; 20) Образованието на младитѣ поколения. 377; 21) Дунавскитѣ въпросъ и Дунав. комиссия. 378, 382; 22) Пакъ за прѣмѣстимостта на сѣдниците. 379; 23) Работа по вѣдомството на правосѣдието. 380; 24) Ходенето на българскитѣ Князь въ Петербургъ. 381; 25) Необходимостта за уреждане адвокатството. 383; 26) Празникътъ на Св. Св. Кирилъ и Методия. 384; 27) За едно юридическо училище въ Пловдивъ. 387; 28) По поводъ на годишнитѣ испити въ училищата. 388; 29) По египетския въпросъ. 389; 30) Смъртта на Гарибалди и египетския въпросъ. 390; 31) Пакъ за смъртта на Гарибалди и прѣгледъ върху живота му. 391; 32) В. „Русъ“ за българския Князь. 393; 33) За прѣдварителното слѣдствие и сѣдебнитѣ слѣдователи у насъ и въ Франция. 394, 395; 34) Защо сѣ слаби ученицитѣ въ бѣлг. езикъ. 396; 35) Конференция по египетския въпросъ 397; 36) За правилника на сѣдебнитѣ пристави. 398; 37) Върху оставката на графа Игнатъевъ отъ министерството. 399; 38) Политическитѣ борби въ Сърбия. 400; 39) Рѣчь по поводъ смъртта на Скобелева. 401; 40) Българската изложба въ Москва. 402; 41) Подробности върху смъртта на Скобелева. 403; 42) За издаванетоъ съчиненията Любена Каравеловъ. 404; 43) За учебното дѣло въ Македония. 405; 44) Опасността отъ еврейското нахлуване у насъ. 406; 45) Подобренето на училищното ни дѣло. 407; 46) По обиколката на главниятъ управителъ. 408; 47) Война въ Египетъ 409; 48) Иадането на Фрейсине. 410; 49) Процеса надъ 11 души русии въ Львовъ. 411; 50) Необходимостта отъ название на Пловд. улици. 412; 51) Въпроса за общинскитѣ пани. 413; 52)

*) За тѣзи статии г. С. Бобчевъ е билъ награденъ съ сръбския орденъ „Тавово“ — III-та степенъ.

Пакъ по правилника за сѣдебнитѣ пристави. 414; 53) Борбата за правдини на народноститѣ въ Австрия 415; 54) Защо не публикуваме много дописки. 416; 55) За поземелния въпросъ и за безземелнитѣ селени у насъ. 417, 418; 56) По завръщанieto на генералъ-губернатора. 419; 57) Недостойно поведене на полицията. 421; 58) За обнародванъето и изпълнението на законитѣ. 422, 423, 426; 59) Леля Австрия и нейния кравай. 424; 60) Черногорскій князь и ходенъето му въ Россия. 420; 61) Кралъ Миланъ въ България и желаемитѣ сетинни отъ това посѣщение. 428; 62) По законопроекта за гражд. сѣдопроизводство. 429); 63) По продиганъето на нашето замледѣлие и селско стопанство. 430; 64) За покушението противъ сръбскія кралъ отъ Елена Марковичъ. 432; 65) Разгледване законопроекти въ областното събрание. 434; 66) Источнитѣ въпросъ. 435; 67) Какъ се разисква въ английскій парламентъ. 436; 68) Българско-сръбската комиссия въ Бѣлградъ. 437; 69) Българскитѣ прѣговори съ Ватикана за католичеството. 439; 70) Шхтуванъето на Гирса въ Европа. 440; 71) Правителствении кризисъ въ Франция. 441; 72) Борба между гръцката патриаршия и румънския синодъ. 442; 73) Блаженни сѣ „държашитѣ“ на Бисмарка. 443; 74) Рѣшението на въпроса за мѣстенъе сѣдницитѣ въ областното събрание (I-та ув. статья). 444; 75) За ученицитѣ въ пансионитѣ. 446; 76) Защо пловдивскитѣ вѣстници се увличатъ въ дреболии по княжествениитѣ работи. 447; 77) Гамбетта умрѣлъ. 449; 78) Мудността въ правдораздаванъето. 449; 79) Утрѣ е Коледа. 450.

Година VI (1883).

1) Прѣгледъ на 1882 въ княжеството и Южна България 451; 2) Смъртъта на Шанзи. 453; 3) Конференцията въ Лондонъ по Дунаския въпросъ. 454, 460, 461, 463, 469; 4) „Българска майчица“ въ Прага. 455. 5) За меджелето, кодификацията и публикуване на нѣкои турски закони у насъ. 456. 6) Пакъ за публикуванieto на законитѣ 457; 7) Австрийскитѣ „Drang nach Osten.“ 458; 8) Статистическата работа у насъ 459; 9) Нуждитѣ на Одринскитѣ училища. 462; 10) По поводъ на 19 й февруарий. 464; 12) Veto-то на Портата по румелийскитѣ закони. 465; 12) Екзархийскитѣ синодъ въ Цариградъ 466; 13) Дипломатическитѣ ни сношения съ Високата порта. 467; 14) Втората годишнина отъ смъртъта на Царя Освободителя. 468; 15) Политическитѣ свѣтъ прѣкарва голѣма криза. 470; 16) Отхвърляне на нѣкои закони отъ Високата порта. 471; 17) По поводъ „Писмата за Сърбия“ отъ Т. Икономова. 472; 18) Гордитѣ Албионъ. 473; 19) Много закони и малко закони. 474; 20) Гръцкитѣ печатъ въ Цариградъ. 475; 21) Българската екзархия и фанариотството. 476; 22) Високото послание на в. „Марица“ и отношенията ѝ къмъ Руситѣ. 477; 23) По изборитѣ на областнитѣ прѣдставители. 478; 24) Правосѣдието въ Княжеството въ положението на сираче. 479; 25) Македония е въ голѣма опасностъ. 480; 26) За коронаванъето на Руския царъ. 481; 27) По програмата за испитване адвокатитѣ. 482; 28) Българския

князь въ Пирея—*sum quique*. 483; 29) Българския князь въ Цетиѣе. 484. 30) Мудноста въ сѣдилищата. 485. 31) По сѣдебното законодателство въ княжеството. 486; 32) Политическия развратъ се веѣва въ Южна България. 487; 33) Прѣдварителни тържества за руската коронация 488. 34) Договоръ за свързване австрийскитѣ желѣзници съ турскитѣ и опасни послѣдствия. 489; 35) Адвокатската комиссия и испита на адвокатитѣ. 490; 36) Ливанскитѣ въпросъ. 491; 37) Единъ вандализмъ на Пловдивското кметство. (чл. 97 отъ закона за земитѣ.) 492; 38) По прѣнасяне коститѣ на Василия Априлова. 493; 39) Годишнитѣ испити въ училищата. 494; 40) Пазеньето на законитѣ. 495; 41) Меритѣ, фазитѣ въ развитието на землевладѣнието и собственоста; 97-й чл. отъ „Зак. земитѣ.“ (петъ статии въ броеве 495—500 вкл.); 42) Тържественний актъ въ дѣвич. гимназия въ Пловдивъ. 501; 43) Актътъ въ мжжската гимназия. 502; 44) Разговоритѣ за холерата. 504; 45) Слѣдователскитѣ институтъ. 505, 506; 46) Турска областъ ли е княж. България. 507; 47) Чиновнишката отговорност, четири статии бр. бр. 508, 509, 510, 511; 48) Черна гора и Сърбия;—князь Никола въ Цариградъ—513, 514; 49) По законопроекта за народнитѣ училища. 515, 516; 50) Сваляне на княжескитѣ пълномощия. 518; 51) Графъ Шамборъ. 519; 52) Пакъ по договора за свързване австрийскитѣ желѣзници съ источнитѣ. 521; 53) Велико е бѣджджето на България! 521; 54) Положението на нашето духовенство. 522, 523; 55) По нашето икономическо положение. 524; 56) Германия замѣства Наполеоновата Франция. 525; 57) По несѣняемостта на сѣдницитѣ. 527; 58) Членоветѣ на избирателното бюро трѣбва да знаатъ да четатъ и да пишатъ. 528; 59) Необходимоста отъ законъ за чиновницитѣ. 529; 60) Народната партия въ Ю.-България и нейнитѣ девизи. 532, 533; 61) Въпросътъ за желѣзнопѣтитѣ тарифи. 534, 535; 62) Положението на българската екзархия. 536, 537, 539, 548; 63) Истина ли мирътъ е несигуренъ? 538; 64) „Московскія вѣдомости“ за българскитѣ работи. 540; 65) Съ жадностъ слѣдвами събитията въ княжеството. 541; 66) Раздѣленето на граждански и углавни сѣдилища. 543, 544; 67) Всюкопрѣосвященний Панаретъ. 545; 68) Прѣдаването на Родопскитѣ неподчинени села. 546; 69) Върховното административно сѣдилище. 547; 70) 1) Новини отъ Сърбия и 2) Закриване на Областното събрание. 549; 71) За единъ официаленъ вѣстникъ. 550; 72) „Мехди резулъ—алахъ.“ 551; 73) Рождество Христово. 552.

Година VII. (1884).

1) Да се увѣковѣчава ли Румелия? 555; 2) По сръбскитѣ работи 556; 3) Движенето въ Босна и Херцеговина 557; 4) По изданията на Раковски 559; 5) Работитѣ въ Хърватско 560; 6) Испански работи 564; 7) Празникътъ на загинлитѣ прѣзъ 1877 — 78 г. въ Чирпанъ 565; 8) Шарлатани по продажбата на недвижими имоти 566; 9) Прѣгледването на френската конституция 567; 10) Египетскитѣ работи 569; 11) За спестовното дружество „Постоян-

ство* 571; 12) За доброто уреждане на нашитѣ тъмници 572, 575, 582, 622; 13) Екзархията, духовенството и правителството 573, 580; 14) За подновяване търговскитѣ договори отъ Българ. Княжество 571, 578, 590; 15) Билъ за избирателната реформа въ Англия 579; 16) Съединението е необходимо! (I-та статья) 584; 17) Окръжното отъ министерството на правосъдието върху наследването споредъ народнитѣ понятия 568, 587; 18) Таенъ договоръ между Руссия, Германия и Австрия 588; 19) Тапнитѣ и землевладѣлческитѣ отношения у насъ 592; 20) По поводъ на митинга въ Пловдивъ 594; 21) Генералъ Дригалски 595; 22) По Съединението първитѣ статьи въ броеве: 597, 598, 600, 603, 627; 23) Отъ кога влизатъ законитѣ въ сила 599; 24) Юридическо дружество 604. Правосъдието и съдейската несмѣняемостъ въ княжеството 606, 614, 617; 25) Кръстевичъ — главенъ управитель 606, 624; 26) 11-й май 607; 27) Изборитѣ за главни свѣтници 611, 612; 28) По Сръбско-Българската распря, 615, 616, 618, 620, 623; 29) Смъртъ и погребение на Димитра Наумова: I-та водна статья и дописки отъ Ст.-Загора 626, 627; 30) За правосъдието и организацията на сѣдилищата въ областта 629; 31) По сѣяннето на ориза 641; 32) Прожѣнието на френската конституция 642; 33) Континенталний триумвиратъ 643; 34) Обучаването на нашата младежъ на чужбина 645; 35) Камара распуца ли се извънъ сесия? 646, 647; 36) Взаимното непознание на Славянитѣ 651; 37) По тържеството въ изборитѣ 652, 653; 38) Да нѣма адвокати прѣдъ околийскитѣ сѣдилища 654; 39) По закона за съдебнитѣ митѣ и права 656, 672; 40) Раковски и седемнадесетъ-годишнината отъ смъртта му 657; 41) По закона за ипотекитѣ и утвърдяването му отъ Портата 658; 42) Сетнини отъ новий законъ за сѣдопроизводството въ Франция 663; 43) Малкитѣ и голѣми служби 665; 44) Съдебнитѣ отношения съ консулствата 666; 45) По споразумѣването ни съ княжеството за вдигане митата 668; 46) Законъ за свободното гласуване въ Англия 674, 675; 47) Санитарното управление 676; 48) Подобрение положението на Македония 677, 678.

Година VIII (1885)

1) Македонскій въпросъ 679; 2) 4-й януарий 680; 3) Сѣдилищата въ областта ни и тапнитѣ 685; 4) Дѣятелността на Областното събрание 686; 5) Избора на селски кметове 687; 6) По женитбата на бълг. князь 689, 690; 7) Печатане рѣшенията на върх. сѣдилища 691; 8) Бисмаркъ 693, 694; 9) За хилядогодишнината отъ смъртта на св. Методия 697, 698, 703; 10) Бератитѣ на македонскитѣ владци 699; 11) Черковнитѣ разкази прѣзъ страстната недѣля 700; 12) По дѣятелността на оппозицията въ Южа България 695, 701, 702, 708, 717, (I-та ув. ст.) 726, 744; 13) Празнуване на хилядогодишнината отъ смъртта на св. Методия и ув. статья къмъ него 704; 14) Миръ или война? 705; Русско-Английска война 707; 15) Случката на Гергйовденъ 710; „Филиппополисъ“ и „Хиллялъ“ 708, 712; 16) 11-й май 713, 714; 17) Холерата и

санитар. управление 719, 724; 18) Проектъ за юридическо училище 720; 19) Оттегляването на Гладстона 721; 20) Законътъ за сждебнитѣ разноси 725; 21) По процеса за дифамация на тримата директори 727, 728; 22) Сализбери на чело на управлението 729; 23) Veto-то на Портата противъ наказ. сждопр. 730, 731, 732; 24) За движенията въ Македония 733; 25) Сжбяването на чиновниците въ княжество 734; 26) Нашиятъ минер. води 735; 27) За Католичеството на краля Милана 736; 28) За членоветѣ на върховното сждилище 737; 29) Срѣщата въ Кромерижъ 738; 30) Сжръ Друмондъ Волфъ въ Цариградъ 739, 740; 31) Дѣятелността на Кръстевича 741; 32) Сблъскване между Испания и Германия 742; 33) По законопроекта за сждилищата за стълковения 743.

Въ „Новини“ (1886).

Освѣнъ статитѣ въ вжтрѣшний отдѣлъ: 1) Конституция и конституционно управление бр. 1; 2) Поклонъ на Бозлуджа бр. 3; 3) Человѣчески и граждански правдини. бр. 5; 4) За честото размѣстване и командироване на сждниците, бр. 6; 5) Личната свобода. 7; 6) По изборитѣ на сждебни засѣдатели, бр. 8; 7) А. Н. Островскій. (Псевд. А. Стриковъ) бр. 8.

В. СПИСАНИЯ.

Въ „Читалище.“

Година II (1872).

1) Откривателтъ на новий свѣтъ: Колумбъ. Кн. 7; 2) Нѣщо за срѣднитѣ училища у другитѣ народи и за училищното прѣподаване. Кн. 18, 19 и 20; 3) По народното образование въ XIX столѣтие. Статия на Е. Лавеле. Прѣв. Кн. 20, 21, 22, 23.

Год. III. (1872—73).

1) Изборътъ на книги за прочитане, кн. 5; 2) Величието на океана. (Изъ Хартвига: „Богъ въ природата“), кн. 6; 3) Соломонъ дѣо Ко, първий изобрѣтателъ на паровата машина, кн. 6; 4) Къжъ онѣзи, що искатъ да сж прави, кн. 6; 5) Каменнитѣ вжглища, кн. 7; 6) Кукумѣвката, кн. 7; 8) Кратки разкази за природата. Прѣв. съ нѣкои допълнения, кн. 8; 9) Сиромаси сми, какво ще правимъ, кн. 10; 10) Жителитѣ на нашиятъ уста, кн. 12.

Год. IV (1874).

1) Водата, кн. 2; 2) По Игнената, кн. 3; 3) Любопитни разкази изъ естественната история, кн. 3; 4) Лѣстовищата и котката или дървоостъта на една майка, кн. 3; 5) Въздухътъ, кн. 4; 6) Историята на человѣка, по А. де Катрфауса, кн. 6—24; 7) Дружествата и тѣхното значение въ обществото, кн. 6 и 7; 8) Мащини, биография, кн. 7; 9) Българска народна изложба, кн. 10; 10) Народно просвѣщение. Сказка, казана въ салата на Българското въ Цариградъ читалище, по случай на читалищний правдникъ, кн. 12;¹⁾

1) V годишнина на Читалище гдѣто сжщо има нѣкои статии на С. С. Б. не можаме да намѣримъ при писаньето на тоя списъкъ.

Въ „Денъ“ (1875).

Година I.

1) Важността на науката. Бр. 1, 2; 2) Игнената на сиромашьта. Бр. 3; 3) Кратки разкази отъ политич. икономия. Бр. 2, 3, 4, 6, 7, 8; 4) Маджхата, приказка. Бр. 3, 4, 6, 8; 5) Учителството и свещенството. Бр. 5; 6) Народе, самъ си помогни! Бр. 7, 8; 7) Да се поогледами! Бр. 9, 10; 8) Земното кълбо. Бр. 9, 10; 9) Нуждата за едно по-горньо Българско училище. Бр. 13, 14; 10) На работа! Бр. 15; 11) Нашето стоење: Бр. 19; I. Истор. погледъ, 20; II. Свѣтяванъето, бр. 21; III. Ръшаванъето на въпроса, бр. 22; IV. Просвѣщеніето и книжнината, бр. 23; V. Екзархията и високото ни духовенство, бр. 24; VI. Жененото духовенство, бр. 25; VII. Учителството ни, бр. 27; VIII. Младитѣ ни, бр. 28; 12) Социализма, бр. 21; 13) По обществената икономия (изъ „Букваръ на работника“) — потребитѣ на челоуѣка, бр. 23, 24, 25, 26; 14) За топлината и въздуха, бр. 26, 27; 15) Единъ прѣдметъ за нашитѣ училища, бр. 29.

Въ „Наука“:

Година I (1881).

1) Л. Каравеловъ, неговий животъ, кн. I и II; 2) Сждебно тълкувание на законитѣ, кн. I; 3) „Баба Рада“ разказъ изъ българскійтъ животъ кн. IV; 4) Сждебнитѣ комисаря (пристави) кн. VI; 6) Нѣщо по надлѣственното право кн. VII

Година II (1882).

1) Т. М. Достоевскій. Животописенъ и книжовенъ очеркъ. кн. II; 2) Р. Жинзифовъ. Животописъ и книжовно-просвѣтителна дѣятелность кн. VIII и IX; 3) За събиранъето и изучванъето на народнитѣ юридически обичаи. кн. XI и XII; 4) Програма събиранъето и изучванъето на народнитѣ юридич. обичаи. XI и XII кн. ;

Година III (1883)

1) Материали за българ. обичайно право кн. I стр. 24 2) Сбирка отъ правни обичаи у Българитѣ. кн. II, III и IV, V и VI;*)

В. ВЪ РУССКИТѢ ВѢСТНИЦИ И СПИСАНИЯ.

Въ „Одесскій Вѣстникъ“ (1876) „О причинахъ болгарскихъ смуть 1876 г.“

Въ „Моск. вѣдомости“ Освѣнъ допискитѣ важни сж литературнитѣ извѣстия изъ България.

Въ „Русскій Миръ“ (1879—80). Освѣнъ допискитѣ разни съобщения изъ българ. книжовенъ и общественъ животъ въ „литер. прибавленіе.“

Въ „Варшавскій дневникъ“ (1887—89). Покрай допискитѣ :

1) Письма и македонии и Македонскомъ вопросѣ; (Прѣпечатани отпослѣ въ „Слав. извѣстия“ съ нѣкои допълнення и въ особна бро-

*) Последнитѣ работи на г. С. С. Б., помѣствани въ най-новитѣ му издания („Б. Сб.“, „Ю. Пр.“ и „С.-Пл.“) не посочвами, като познати на нашитѣ читатели.

шура); 2) „О нѣмецкомъ напорѣ на Востокъ“ (Drang nach Osten.)

3) О Болгарскомъ церковномъ вопросѣ.

Въ „Извѣстія Слав. благотв. общества“ (1888—89). Истинныя причины румел. переворота.

Въ „Славянскія извѣстія“ „Письма о Македоніи и Мак. вопросѣ“

Въ „Русскій вѣстникъ“ (1879—80): 1) „Бабушка Рада“ расказъ; 2) „Дѣвичья скала.“ расказъ; 3) „Очерки изъ быта болгаръ“

Въ „Историч. вѣстникъ“ (1888) „Первый екзархъ-новой болгарской церкви.

Въ „Живая старина“: „О побратимствѣ у болгаръ.“

Съобщава Ил. Саввовъ.

Бѣл. отъ редакцията. Понеже горнѣето съобщение ни се достави късно и нѣмахи възможность да провѣримъ всичкитѣ параграфи на този трудъ, възможно е да сж се пропустнхли нѣкои погрѣшки, било въ названіята на статіитѣ, било въ указаніята на бройоветѣ и книжкитѣ, гдѣто сж помѣстени.

СТИХОТВОРЕНИЯ.

Въздишки на сърдцето.

Случайни стихове отъ Ив. Ст. Андрейчинъ.

1.

Учителска пѣсенъ.

Прощавай, минжло страдално,
Прощавайте, тжжовни дни;
Прощавай, поприще незнайно,
Що глътнж мойтѣ младини!

*

Прощавайте, зимници влажни,
Гдѣ гинжтѣ младитѣ сърдца,
Гдѣ болести добиватъ страшни
Горкитѣ български дѣца!

*

Години много азъ прѣкарахъ
Да сѣжъ знанье, свѣтлина, —
Съ горчиви сълзи азъ поливахъ
Тѣз' скромни, нѣжни сѣмена.

*

Покрай казарми кат' палати
Въ школя—зимници азъ учихъ;
При служби съ тлѣстички заплати
За хлѣба само се трудихъ...